

13 EYLÜL DÜNYA SEPSİS GÜNÜ - DERNEKLER ORTAK KAMUOYU DUYURUSU

Sepsis, ağır bir enfeksiyon varlığında vücudun enfeksiyona verdiği savaşın kontrolsüz bir hale gelerek, kişinin kendi organlarına hasar vermesi sonucu oluşur. Erken tanı koyularak acil bir şekilde tedavi edilmez ise yaygın organ hasarı ve ölüme neden olabilen ciddi bir durumdur. Yakın dönemde yayımlanan bilimsel verilere göre dünya genelinde yılda yaklaşık 50 milyon sepsis vakası ortaya çıkmakta ve 11 milyon sepsis kaynaklı ölüm gerçekleşmektedir. Bu ölümler tüm küresel ölümlerin %20'sini temsil etmektedir. Bir başka ifade ile her 2-3 saniyede bir kişi, sepsis nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Kurtulan hastalarda da kalıcı engellilik hali gibi önemli sorunlar gelişebilmektedir. Ayrıca sepsis vakalarının üçte birinden fazlası 5 yaş altında çocukları etkilemekte olup bu durum sepsisin geniş bir yaş grubunu etkilediğinin göstergesidir.

Sepsis tüm dünya için önemli bir klinik durumdur. Görülme sıklığı ve ölüm oranlarında önemli bölgesel farklılıklar bulunmaktadır. En yüksek ölüm oranları ise düşük ve orta gelirli ülkelerde görülmektedir. Tüm bu nedenlerle, Dünya Sağlık Örgütü Mayıs 2017'de sepsisin önlenmesi, tanınması ve tedavisini küresel bir öncelik olarak kabul etmiştir.

Belirti ve bulguların başlangıç döneminde silik kalabilmesi nedeniyle tanıda; hızlı müdahale gerektirdiği için ise yönetiminde uygun yaklaşım önemlidir. Erken tanı, erken antibiyotik tedavisi ve enfeksiyon kaynağının kontrolü, uygun organ destek tedavileri sepsise yaklaşımın vazgeçilmezleridir. Hipokrat döneminden itibaren tıbbın yapı taşını oluşturan "önce zarar verme" ilkesi üzerinden hareket ile hastalarımıza hızlı ve doğru tedavilerin uygulanması hem ölümlerin hem de organ kayıpları ve sakatlığın azaltılmasında oldukça önemlidir. Ancak unutulmamalıdır ki her hastalık gibi sepsisin de tedavisinden önce önlenmesine gayret gösterilmelidir. Aşı ile önlenebilir hastalıklar için toplumun aşılınması, el hijyeni, enfeksiyon kontrol kurallarına uyum ve hastanın kronik hastalıklarının iyi yönetimi sepsisi önlemede önemli adımlardır.

Sepsis kimlerde görülür?

Sepsis yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerinden bağımsız olarak herkeste görülebilir. Ancak, özellikle bebekler ve ileri yaştaki bireyler, gebeler, ilaç veya hastalıklar nedeniyle bağışıklık sistemi baskılanmış kişilerde görülme riski daha fazladır. Beş yaş altı ölümlerin yaklaşık % 60'ı sepsise bağlıdır ve sepsis, anne ölümlerinin de önemli bir nedenidir.

Her enfeksiyonda sepsis görülür mü?

Her enfeksiyon sepsisle sonuçlanmaz ve çoğu birey enfeksiyonu vücudun doğal savunma mekanizmaları ve uygun tedaviler ile atlatır. Ancak unutulmamalıdır ki enfeksiyona bağlı ölümler, çoğunlukla doğrudan enfeksiyon etkeninin kendisine değil, enfeksiyonun tetiklediği düzensiz bağışıklık yanıtı sonucu gelişen sepsise bağlı gerçekleşir. Bu nedenle her türlü enfeksiyon (örneğin zatürece idrar yolu enfeksiyonu, menenjit, grip, vb.) sepsise neden olabilir.

Belirti ve bulguları nelerdir?

Ateş, titreme, yaygın kas-eklem ağrıları gibi enfeksiyon bulguları olan bir hastada gelişen bilinç değişikliği, kendini çok kötü hissetme veya genel durumun bozulması, nefes darlığı, solunum ve nabız sayısında artma, tansiyon düşüklüğü meydana geldiğinde sepsisten kuşulanmalıdır. Bu belirtiler varlığında kişiler en yakın acil servise başvurmalarıdır.

Hastayı ilk gören hekimler ise hastayı değerlendirip en kısa zamanda yoğun bakım ihtiyacı açısından değerlendirmelidir.

Sepsis nerede ve nasıl tedavi edilmelidir?

Sepsis acil olarak tedavi edilmesi gereken zamana karşı yarışılan bir durumdur. Doğru ve etkin tedavinin saatler, hatta dakikalar içerisinde gerçekleştirilmesi gerekir. Sepsis, yoğun bakım uzmanları, enfeksiyon hastalıkları ve klinik mikrobiyoloji uzmanlarının bulunduğu bir ekip tarafından yönetilmelidir. Tedavide ilk etapta, sepsise yol açan enfeksiyonun hızla tanısının koyulması, antibiyotik tedavisi ve mümkünse enfeksiyon odağının ortadan kaldırılması (örneğin eğer apse varsa apsenin boşaltılması, yabancı cisimlerin çıkartılması vb.) yoluyla klinik durumun hızla kontrol altına alınması önemlidir.

Ancak antibiyotiklerin mutlaka hekimler tarafından başlanması gereklidir, zira uygun olmayan antibiyotik kullanımı antibiyotik direnci gelişimine ve enfeksiyon hastalıkları ile savaşın daha da zorlaşmasına neden olmaktadır.

Toplumda antibiyotiklerin yaygın olarak kullanımı, basit enfeksiyonlarda mikroorganizmaların antibiyotik ile tanışıp direnç kazanmasına yol açmaktadır. Bu durum hekimlerin sepsise yol açan ciddi enfeksiyonlarda kullanabileceği antibiyotik seçeneklerinin sayısını ve etki alanını azaltmaktadır. Dünya genelinde dirençli bakterilere etkili yeni antibiyotik moleküllerinin üretimi çok zor olduğundan, mevcut antibiyotiklerin akılcı kullanımı şarttır. Sepsiste enfeksiyon tedavisi ile birlikte organ yetmezliklerinin tedavisi yoğun bakım ünitelerinde yoğun bakım uzmanları tarafından yönetilmelidir.

Sepsis önlenebilir mi?

Enfeksiyonların önlenmesi ve sepsisle doğru şekilde savaşılması durumunda sepsis ilişkili ölümlerin önemli bir kısmının önlenilebileceği öngörülmektedir. Bunun için genel hijyen kurallarına uyulması, el hijyeni sağlanması, çocukluk ve erişkin aşılama programlarına uyulması erken tanıma ve hızlı tedavi yöntemleri gereklidir. Hastane kaynaklı enfeksiyonları azaltmak için seferber olunmalıdır. Ancak sepsis olgularının yaklaşık % 80'den fazlası hastane dışında geliştiğinden sepsisin tanınması, teşhis ve tedavisi çabaları acil servisleri, poliklinikleri ve bakım merkezlerini de kapsamalıdır.

Sepsiste erken tanı ve etkin tedavi hayat kurtarıcıdır. Hastane öncesinden başlayarak acil servisler, yataklı servisler veya yoğun bakımda çalışan hekimlerce tanısı konan hastaya hızlıca kılavuzlara uygun tedavi başlatılır.

Dünyada ve ülkemizde sepsisten ölümleri azaltmak amacıyla uygun adımları atmak için aşağıda ismi belirtilen dernekler olarak bu konuda farkındalığı artırmak amacıyla halkımıza çağrıda bulunmak ve bu çağrımızı sizler aracılığıyla kamuoyu ile paylaşmak isteriz.

Saygılarımızla

Akciğer Sağlığı ve Yoğun Bakım Derneği (ASYOD)

Klinik Mikrobiyoloji Uzmanlık Derneği (KLİMUD)

Türk Cerrahi Derneği

Türk İç Hastalıkları Uzmanlık Derneği

Türk Klinik Mikrobiyoloji ve İnfeksiyon Hastalıkları Derneği (KLİMİK)

Türk Mikrobiyoloji Derneği

Türk Nöroloji Derneği

Türk Toraks Derneği

Türk Yoğun Bakım Uzmanları Derneği (TÜYUD)

Türkiye Acil Tıp Derneği (TATD)

Türkiye Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Derneği (EKMUD)

Türkiye Solunum Araştırmaları Derneği (TÜSAD)